

Настава по мери детета

Како би се остварили циљеви наставе по мери детета, тема о четинарима је осмишљена тако да се у свим учionicима (станицама) истовремено одвијају радионице из свих предмета, најразличитијих садржаја, а у три сегмента (редослед обиласка станица, одабир задатака и време задржавања на једној станици)

Када се седам колегиница које предају различите предмете нашло у истој групи на једној од радионица семинара о читалачкој писмености („Стратегије коришћења наставних садржаја у Развоју читалачке писмености у настави/учењу” р.б. 451 у Каталогу ЗУОВ-а), са задатком да осмисле заједничку активност, интергративни модел се наметео не као најбоље, већ као једино решење.

После неколико предлога, тема о четинарима се учинила најзанимљивијом. Уз помоћ пртежа четке и нара осмишљен је ребус чије је решење реч четинари. Због знатно флексибилније организације рада у продуженом борваку, као и аутономног простора у боравку – две учionicе са сопственим двориштем, одлучено је да активност реализујемо управо у мешовитој групи. Бизниса Каменичког парка нашу би интергративну активност тако претворило и у амбијенталу.

Као могући проблем појавило се питање временске артикулације активности, с обзиром да је у питању седам различитих предмета. Ту нам је помогло вишегодишње искуство обе лежаванца Дана наше школе, на ком изостају уобичајене приредбе за такве прилике, већ школа постаје велики сајам знања и забаве, тако што се у свим учionicама истовремено одвијају радионице на свих наставних предмета, најразличитијих садржаја: кvizови, пројекције, огледи... Поучене тим искуством, на идентичан начин су осмишљени и „Четинари”. Истовремено одвијање свих активности по принципу станица: у једној учionicи

КОРАК ПО КОРАК

Општи утицај је да је ова активност успешно реализована. На испуњеним чек-листама није било ниједног обележеног емоциона којим се изражава лична неуспешност учења/стварања. Посебан квалитет оваког начина рада је што су активности конципиране као кратки задаци који се брзо решавају, тако да ученик за кратко време добија информацију о тачности/успешности свог решавања. Осмогуђено је и сазнавање корак по корак.

оници ће бити станице за ликовну и музичку култура, у другој станице за математику, географију и билингвалну активност (сприско-енглеску), станица за биологију, с обзиром на природне ресурсе којима располажемо, биће напољу. Због обима активности, проценено је да су три школска часа оквир за трајање целокупне активности.

По Блумовој таксономији, знања се групишу у четири категорије: чињеничко, концептуално, процедурално (или исстраживачко) и метакогнитивно (знање како учити), а когнитивни процеси у шест нивоа сложености.

Како смо желеле планираном активношћу да развијемо чи-

талачку писменост ученика, планирале смо да све задатке поставимо у писаној форми, на листићима, и да, колико је то могуће, буди испражњивачки и откривалачки за ученике, да развијају и самосталност и кооперацију у групи. Тако да је, осим интергративне, активности и пројектна.

Један од основних циљева ове активности је настава по мери детета, па смо у складу с тим планирале индивидуализацију у три сегмента: редослед обиласка станица (ученици по својој жељи бирају од које ће почети, а која ће бити следећа), одабир задатака (уколико желе, ученици могу урадити сва три задатка на некој станици, а могу и само један или два) и време задржавања на свакој станици (не постоји ограничено време).

Убрзо је осмишљена и чек-листа коју ученици добијају на улазу у просторије боравка. Листу отвара ребус чије је решење реч четинари. Следи писмено објашњење шта се то данас одвија у просторијама боравка, као и упознавање са значењем жуте, плаве и зелене боје задатака, а онда списак свих станица са једноставном листом за самооцењивање. Ученици на њој помоћу уобичајена три емоциона бележе да ли су на датој станици много, мало или нимало ново научили/сазнавали. У дну страннице је незаобилзани простор за уписе. Како бисмо их мотивисали да ипак обилу све станице, осмислили смо и дипломе искључиво за ученике који прођу све станице. Диплома је са личним именом и титулом: специјални познанавац четинара.

Ученике смо дочекали на улазу у простор продуженог боравка, поделили чек-листе и кратко појаснили евентуалне нејасноће. Онима који су се први пут сусрели са назви-ма појединих наставних предмета, објашњено је чиме се баве географија и биологија. А онда је почело упознавање са светом четинара.

Употреба дигиталних филмова у настави треба да

има више циљева (повећање мотивације за учење и развијање интересовања за наставу приказивањем филмова прилагођених теми часа, предњава, интересовања и узрасту ученика, подстицање ученика да уочава, запажа, разумје, уочава односе и ситуације репродуктивне на филму; препознавање и анализа ситуације; подстицање на усвајање података и принципа који су изложени, повезивање наставних тема с реалним ситуацијама приказивањем пажљиво одабраних филмова; подстицање ученике да формирају сопствено мишљење, уз аргументацију и дискусију; развијање маште и интросовоања, као и критичког и аспрактног мишљења; оспособљавање ученика да реформулише и резимира сазнања добијена гледањем филма, да самостално тради и примењује та знања, на пример кроз самосталне филмске пројекте).

Треба напоменути и да су извори филмова за наставу различити – то може бити образовни филм наменски прављен за дату тему у оквиру плана и програма наставе, одговарајући филмски материјал легално преузет с кабловске телевизије, ТВ-а или интернета или га може чак направити наставник, али и ученик, у сарадњи с наставницима, од материјала који су снимили. Филм преузет са интернета се може приказати у целости, само у делу или га наставник може монтирати од различитих делова. За приказивање филма на часу потребан је само рачунар са видеобимом и озвучењем.

Много је начина да се укомпонује дигитални филм у наставу. За наставу друштвених наука могу се направити и приказати филмови који представљају реалне или хипотетичке животне ситуације. После приказивања филма организује се дискусија. Могуће је приказати документарни филм из кога је исечен један део. Ученици се деле у групе и свака осмишљава сценарио за недостајући део. Ученици могу да добију задатак да сниме недостајући део филма или да се дискутује и одабере најбољичнији. На крају се приказује оригинал филма, што такође може да води у даље вежбе: упоређивање, дискусију и закључивање. Још је занимљивије ако ученици обраде недостајући део на страном језику који уче. То је посебан изазов и мотивација.

Дигитални филм се може применити чак и за огледе опасне за извођење у школи. Овакви огледи се могу снимити у школама и на факултетима где постоји одговарајућа опрема или се могу преузети дигитални филмови са интернета, снимљени у специјалним лабораторијама.

ИГРИЦЕ ЗА ПОЧЕТАК И КРАЈ ЧАСА

Неке од омиљених игрица на почетку или крају часа када се користе дигитални филм је Rolenspiele –уз одређену лексичку јединицу, ученици имају задатак да осмисле заједнички дијалог и да га касније одигле. Понекад, део дијалога из филма који се огледао може се мало адаптирати и променити, што доприноси осећају слободне и експериментисању, а то је у језику од кључног значаја. Ketenspiele је игрица која функционисе као ланац – питања се постављају прво једној особи, која оној поред себе постави следеће питање, и тако у круг. Сва питања су у складу са одгледаним снимљеним материјалом. За домаћи задатак ученици треба да осмисле кviz где ће користити слична питања и додати и своја за рекапитулацију пређеног градива. Katerspiele су игрице побађања. Занимљиве су и опуштајуће, погодне за више нивое.

У настави страног језика корисни су пројекти који обезбеђују комуникацију ученика са школом која се налази у иностранству. Представљање ученика и одељења може да се уради кроз дигитални филм који ће бити размешен путем интернета. Свака група или сваки ученик добија задатак да осмисли сценарио и сним репортажу или интервју којим представља регион у ком живи, град, школу, своје одељење, породицу...

За историју и проучавање прошлости корисно је приказати предмете или целе поставке из неког од светских музеја или из историјског или етнографског музеја из сопственог краја.

У настави матерњег или страног језика може се драматизовати неки одломак књижевног дела, а да од мале позоришне поставе, уз добру монтажу, постаје прави играни филм.

У настави географије може се направити дигитални филм панораме краја у коме је школа и на основу направљених снимка додатно мапа терена, уради тумачење у односу на географске карте и сателитске снимке.

Наставници могу да прикажу филмове који приказују добре и лоше стране неких занимања и тиме започну дискусију која ће ученицима помоћи да одаберу занимање у оквиру професионалне оријентације за ученике завршних година основних и средњих школа. Наставници средњих стручних школа могу да сниме филм о разговору за посао, после кога је могуће анализирати поступке послодавца и онога ко тражи посао и дискутовати о томе.

Приказивање филма о неком уметничком делу или уметничком праву помоћи ће ученику у приказивању изложеног, било да је у питању сликарско, вајарско, музичко или филмско дело, управо зато што је дигитални филм мултимедијални носач и може да представи само дело, али и да га допуни нарацијом и другим комплементарним медијским садржајима који подржавају различите врсте интиљигенције и стилове учења.

И сама се трудим да направим дигитални филм за ученике – такви часови су несумњиво најзанимљивији. Након што углавном обрадио лексичку енглеског или немачког језика, завршила часа је реверсивна за језичке игре.

Коришћење филма на часовима, не само страних језика већ и осталих предмета, има своје предности, јер је сам процес наставе је занимљивији, па се тако лакше и једноставније учи. Атмосфера на часу је опуштенија, а када је реч о усвајању страних језика, управо се тада и нека прамагичка правила и конструкије лакше памте.

Мр Ивана Петровић, ОШ „Стеван Синђелић” Каменица, Ниш